

Slovenski dom

Štev. 279

V Ljubljani, v soboto, 5. decembra 1942-XXI

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 923 Uspehi osnih oddelkov v Tuniziji

754 ujetnikov, 16 letal sestreljenih
Potopitev sovražne podmornice

Zivo streljanje nasprotnikovega topništva proti našim prednjim postojankam na cirenajškem bojišču je dobivalo uspešen odgovor.

V Tuniziji so nemški oddelki osvojili važno postojanko ter dobili 454 ujetnikov, med njimi 18 častnikov. Pri nekem drugem sijajnem nastopu je bataljon bersaljerjev zajel več 300 angleških padalcev.

Nadaljevali so se dnevi in ponočni nastopi osnih letalskih oddelkov zoper pristanišča v francoski Afriki in zoper ladje v lukah. Med živimi dvoboji z nemškimi lovci je nasprotnikovo letalstvo izgubilo 16 strojev.

Na osrednjem Sredozemskem morju je naš oglednik v boju s štirimi letali vrste »Spitfire« eno letalo sestrelil, drugo hudo poškodoval ter se ves razpraskan po streljih vrnil na oporišče.

Bolniška ladja »Città di Trapani« je bila torpedirana in potopljena. Od 120 ljudi, ki so bili na krovu, so bili 104 rešeni, med njimi vse bolniške strežnice Rdečega križa.

Angleška letala so napadla nekaj krajev na Siciliji. Med civilnim prebivalstvom sta dva ranjena. Eno letalo, ki ga je zadelo protiletalsko topništvo, je v plamenih treščilo na tla blizu Auguste.

Neka naša torpedovka pod poveljstvom korvetnega kapitana Daniamina Furina je potopila nasprotnikovo podmornico.

Ogledniško letalo, čigar sijajni uspeh navaja današnje vojno poročilo, je vodil stotnik Viktor Vitonti in je imel s sabo kot opazovalca poročnika bojne ladje Lucia Teronija.

Delo in sile fašistovske stranke v času preskušnje pred končno zmago

Obsežno poročilo tajnika stranke Vidussonija na seji državnega vodstva

Rim, 5. decembra. s. Izvleček iz poročila, ki ga je pri zadnji seji državnega vodstva fašistovske stranke pod Ducejevim predsedstvom bral tajnik stranke:

Medtem ko divjajo na različnih bojiščih hude bitke, čutijo rodbine bojevnikov v stvarni obliki znamenje fašistovske vzajemnosti, ki po številnih pobudah sega do povsod, od hiše v velikem mestu do podeželske kočice. Brez prestopanja se fašisti vseh stopenj izkazujejo, da bi ukrepi, ki ete jih dali vi za ljudski blagor, imeli zaželeni uspeh. Pot socialnega napredka se nadaljuje v ritmu, ki ste ga vi navzlic vojnemu času izvolili pospešiti in ki nas po vaši zaslugi postavlja na čelo vseh narodov na področju etanovske vzajemnosti.

Po krajih, podvrženih nasprotnikovim letalskim napadom, se je stroj stranke spravil v gibanje takoj in je po svojih organih dal čutili, kako blizu je ljudstvo in s kakšno ganljivo prizadevnostjo zna najti boljšo in stvarnejšo pot, da bi bil kos malim in velikim potrebam sedanjega časa. V okviru federacij in na področju določenih nalog so se dostojanstveniki, fašisti, fašistovske žene, vseučilski ter najmanjši iz GIL-a vsi pohvalno izkazali in so pripravljeno izkazovati še, ne da bi štedili s silami ter so pripravljeno, da vedro sprejmejo nase eleherno tveganje.

Mobilizacija sredstev in ljudi je bila popolna in celotna. Potrebščine za jedilnice, za spalnice, za zdravniško pomoč, prostori za zasilna bivališča itd., vse je bilo pripravljeno na-

glo in pametno; na področju skrbstva in pomoči pa so dostojanstveniki in prostaki tekmovali pri dajanju svoje bratovske ter pogosto junaške pomoči. Medtem ko se z vsemi sredstvi pospešuje odhod žensk in otrok iz bolj ogroženih središč v manj ogrožene kraje, bo fašisti navzlic grozeči nevarnosti ostal na svojem sedežu ter bo na razpolago svojemu predstojniku za naloge, ki so mu določene in pripravljen, da bo v trenutku sovražnikovega nastopa zavzel svoje mesto »vojaka v vojni črti« z vso svojo častjo, vsem svojim pogumom in z vso svojo vero.

Na seji državnega vodstva 13. avgusta sem imel priliko podrobno poročati o delu bojevnih uradov. Zdaj lahko točneje povem, da je njihovo delo doživelo zelo znaten zagon, bodisi na pobudo iz središča, bodisi po pozitivni dela v zunanji predelih.

Različne zveze ženskih fašistov so nudile gostoljubje 11.800 sorodnikom, ki so prišli obiskat ranjence ali hudo bolne. Ziva je bila pomoč tistim, ki smo jih izselili iz Severne Afrike, ter onim, ki so bili prizadeti po letalskih napadih. Vso pohvalo zasluži pogumno in neutrudljivo delo, ki ga opravljajo fašistovske žene po mestih, nedavno poškodovanih po letalskih napadih, na korist prizadetim.

Za ojačenje in preureditev organizacij, ki so odvisne od stranke, so bili nanovo urejeni uradi vrhovnega poveljstva GIL-a. Tem so bile po Vaših smernicah določene točne naloge, ki naj v popolnem soglasju s sedanjim trenutkom postavijo živo silo, katero zastopa mladina, na razpolago duhovnim organizacijskim in vojaškim zahtevam naroda v vojni. Na politično pripravo mladine, kar predstavlja osrednjo nalogo GIL-a, smo poskrbeli z uveljavitvijo zelo obsežnega programa za vsestransko delo, ki vsebuje kulturna predavanja, izdajanje brošur in listov, ustanavljanje knjižnic, radijske oddaje, Ludi Juveniles.

Podporno delovanje smo pomnožili do skrajne meje. Zvest Vaši zapovedi, Duce, naj gre med ljudstvo, je GIL raztegnil in ojačil svoje delovanje na tem zelo košljivem področju, o čemer pričajo podatki glede šolskih kuhinj in počitniških kolonij. V teh je lani bilo 1.818.688 otrok. Nj manjša skrb ni bila posvečena telesni vzgoji ter športnim in telovadnim prireditvam navzlic težavam. Predvojaških vaj se je udeleževalo 1.420.405 mladih iz letnikov, ki so bili na naboru. Prirejenih je bilo 5560 tečajev za specializacijo in so bila izvedena taborjenja za mornarske, letalske in padalske pripravnike ter pripravnike za motorizacijo. Pri njih je sodelovalo 3000 organiziranec.

Z ustanovitvijo Evropske mladinske zveze se je izpopolnila oblika za tesnejše in plodnejše sodelovanje s tujimi mladinskimi organizacijami.

Pri določanju delovnega načrta za XXI. leto si je GILL zastavil nalogo, da bo napel vse sile za ojačenje notranje fronte in za poglabitev duhovne in bojevnike priprave pri mladini. Vse sile in vse ljudi je treba vpreči v premagovanje najhujše preskušnje, ki bo fašistovski Italiji dala zmagoviti mir. Z novo ureditvijo vodstva bo delovanje v XXI. letu neposrednejše in bolj živo.

Nemške čete uspešno napredujejo severno od Tereka Pridobile so novo ozemlje ter zajele znaten plen — Sovjetski napadi na vseh ostalih odsekih zavrtni — Uspešni spopadi v Tuniziji in hudi letalski napadi na Bono in Alžir

Hitlerjev glavni stan, 5. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Sovjeti so severovzhodno od Tuapseja in ob Tereku zopet zman napadli z močnimi silami. Nemški brzi oddelki so v zadnjih dveh dneh v prostoru severno od Tereka uspešno napadli ter dosegli znatne pridobitve na ozemlju in uničili več sovjetskih konjeniških in motoriziranih edinic. Zajetih je bilo mnogo ujetnikov in plen orožja in prevoznih sredstev.

Med boji v Kalniški stepi je bil razbit nadaljnji sovjetski pehotni bataljon, osem oklepnih vozil in mnogo prevoznih sredstev je bilo uničenih in najvažnejša sovjetska oskrbovalna cesta pretrgana.

V nadaljnjih silovitih obrambnih bojih med Volgo in Donom so se včeraj z velikimi izgubami zrušili ponovni močni napadi Sovjetov. 36 oklepnikov je bilo uničenih; več sto ujetnikov, mnogo orožja in drugega plena je padlo v roke nemških čet.

V velikem Donovem kolenu so nemški napadi kljub trdovratnemu sovjetskemu odporu potekali ugodno.

Na odseku Kalinin-Ilmensko jezero so se zopet ponesrečili močni oklepniki in pehotni napadi Sovjetov z velikimi krvavinami in materialnimi izgubami nasprotnika, ki je znova izgubil 49 oklepnikov. Oddelki bojnih letal in strmoglavcev so uspešno posegli v ogrožene obrambne bode. Lovska letala so se spopadla z močnimi sovjetskimi letalskimi oddelki in so sestrelila 22 sovjetskih letal. Štiri nadaljnja letala so bila uničena po protiletalskem topništvu. Tri nemška letala pogrešajo.

Na bojišču v Cirenajki obojestranska topniška borba.

V Tuniziji so nemške čete zavzele važne postojanke. Italijanske čete so uničile nek oddelke britanskih padalcev. 754 ujetnikov je bilo zajetih. Oddelki nemškega in italijanskega letalstva so v strmoglavnih in nizkih poletih nastopili proti zavezniškim oklepnim in prevoznim sredstvom. Nočni letalski napadi so bili izvedeni proti pristanišču in letališču v Boni in proti nasprotnim oskrbovalnim zvezam v Alžiru. Nemški lovci so sestrelili 16 angleških letal. Dve nemški letali pogrešajo.

V času od 21. do 30. novembra je britansko letalstvo izgubilo 111 letal, od tega 62 v Sredozemskem prostoru. V istem času je šlo v boju proti Veliki Britaniji 50 nemških letal.

V ponovnih prodorih proti angleški obali so nemški brzi čolni 1. decembra potopili trgovsko ladjo s 3000 tonami in eno stražno ladjo. 3. decembra so potopili 1 rušilec razreda Hunts in 2 trgovski ladji s skupno 4500 tonami. Po težkih nočnih bojih z angleškimi rušilci so se vsi brzi čolni vrnili v svoje oporišče.

Splošno odobravanje Ducejevega govora v Nemčiji

Berlin, 5. decembra. s. Rimski dopisnik lista »Boersen Zeitung« pravi, da je govoril Duce vsem Italijanom od srca. V tisoč primerih je italijansko ljudstvo, naj si bo na bojiščih ali pa doma na delu, pokazalo vse odlike fašistične kreposti. Učaljeno zaradi nesramnega obrekovanja in zaradi nizkotnih Churchillovih groženj je italijansko ljudstvo odgovorilo skozi Ducejeva usta. To ljudstvo, čigar najboljši sinovi se bore v Afriki, Rusiji, na oceanih in v puščavah, je ljud-

stvo iz Genove, Milana in Torina, ki je dvignilo roko v prisego: Nikoli ne bomo poklekli. To je ljudstvo, kateremu je Duce odprl pot svobode, časti, kruha in dela. 46 milijonov Italijanov je udeleženi v tem boju za obstoj. Nikogar ni, ki ne bi hotel stati v prvih vrstah ali pa se umakniti v ozadje. Ducejev govor, ki ga je bila sama resnica in jasnost, je pravi čisti odmev čustev italijanskega naroda.

Ko je Duce dejal, da se bo Italija borila za svoje žive in za svojo bodočnost, kakor tudi za svoje mrtve, da njihova žrtve ne bo zaman, tedaj je le ena beseda vzgibala usta vseh Italijanov: Poslušali bomo. Tudi v Nemčiji je Ducejev govor pravi zaradi svoje jasnosti in odločnosti nalletel na splošno odobravanje. Mussolinijev odgovor na Churchillove žalitve je bil odločen, prepojen popolnega prepričanja v končno zmago in ga bodo gotovo kot takšnega razumeli tudi na nasprotni strani. Churchill in Roosevelt naj iz govora posnameta nauk, da bo italijansko ljudstvo še bolj strnjeno, kakor pa je bilo kdaj prej. Za nemško ljudstvo, ki se bori ob strani Italijanov v tej orjaški bitki, so bile posebno v zadostje tiste Ducejeve besede, s katerimi je še enkrat poudaril skupnost usode in bratstvo po orožju med Italijo in Nemčijo. Po teh besedah je sovražnik lahko prepričan, da se bosta Nemčija in Italija borili skupaj prav do odločilne zmage.

Oklic novega grškega ministrskega predsednika

Atene, 5. decembra. s. Novi predsednik grške vlade profesor Logothetopoulos je naslovil na grško ljudstvo oklic in ga pozval, naj sodeluje z vlado. Razen tega je v poslanici poudaril, da tudi okupacijske oblasti preveča čustvo razumevanja in skrbnosti za grško ljudstvo in da so pripravljene odločno podpreti izvedbo vladnega obnovitvenega programa.

Na temelju njegove jasne izjave se bo vojna nadaljevala z vsem zamahom. Churchill se ni posrečilo zaneti razdvojenosti v italijanski hiši. Še manj pa se mu je posrečilo odtujiti Italijane od nemškega zavezništva, od katerega lahko ljudstvo pričakuje bolj kot kdaj prej odločne podpore.

Vladarjeva in Ducejeva voščila generalu Francu

Rim, 5. dec. s. Velikanstvo Kralj in Cesar ter Duce sta španskemu državnemu poglavarju poslala naslednji brzojavki:

»Ekselenci vrhovnemu poveljniku Franciscu Francu Bahamundu, španskemu državnemu poglavarju, Madrid.

K rojstnemu dnevu Vaše Ekselence želim poslati svoja najpriprnejša voščila. — Viktor Emanuel.

Ekselenci vrhovnemu poveljniku donu Franciscu Francu Bahamundu, španskemu državnemu poglavarju, Madrid.

Izvolite sprejeti, Caudillo ob rojstnem dnevu moja najpriprnejša in najodkritosrčnejša voščila, izrečena v duhu tistega ljubečega prijateljstva, ki me veže z Vami v spominu na čudoviti boj, katerega ste zmagovito vzdržali ob nastopu boljševizma, v trdni veri, ki jo imam za bodočnost Španije in v Vaše delo. — Mussolini.

Amerika prevzela letališča v republiki Liberiji

Buenos Aires, 5. decembra. s. Vlada Združenih držav je objavila, da je vlada republike Liberije dovolila USA, da sme ves čas vojne delati, nadzorovati in braniti letališča v Liberiji. Na temelju tega dovoljenja imajo Združene države izključno oblast nad letališči, utrdbami in pasovi, ki so vojaškega pomena. Naznanilo vlade Združenih držav končuje svojo objavo z zatrdilom, da bo Liberija ohranila svojo oblast nad vsemi ozemlji, kjer ameriške čete bivajo.

Vesti 3. decembra

Hitler je odlikoval podporačnika pilota Hansa Joachima Heyera z viteškim redom železnega križa, potem ko se po 32. zmagi ni več povrnil. Bil je v oddelku nočnih lovcev, ki je nastopil v 320 napadih.

Angleška letala, ki so letela nad Normandijo in nad okrajem Oise, so s strojnimi streljali na vlake in ubili ter ranili nekaj potnikov. V Buenos Aires je dospel čilski notranji minister Morales. Znova je zanikal vesti, da namerava obiskati Združene države. Morales bo odšel iz Buenos Airesa v Rio de Janeiro.

Ameriški finančni minister je objavil vsoto za zasedbnih dolgov, ki znaša ob koncu novembra 100 milijard dolarjev.

Zunanji minister republike Čile je odločno zanikal tuja poročila o tem, da bi bila čilska vlada pretrgala diplomatske zveze s Francojo.

Iz Sofije je odpotovala v Španijo bolgarska mladinska organizacija »Branik«, ki je bila povabljen na šod španske mladine.

V Bukarešti se je zbral mešani romunsko-bolgarski odbor za gradnjo velikega mostu preko Donave med Ruščukom in Džurdževom. Odboru je predsedoval romunski minister za javna dela.

Pri Siouxu v Združenih državah je treščil na tla neki ameriški bombnik. 10 članov posadke se je ubilo.

V bitki pri El Alameinu so izgubili življenje en angleški vojni dopisnik, trije ameriški in en fotograf. Poleg tega pa so bili ranjeni po granatnih drobcih Paramountov fotograf in dva časnikarja.

Mussolinijev govor — dokaz in poročstvo neločljive zvestobe Italije do Nemčije

Berlin, 5. dec. s. Ducejev govor, pravi rimski dopisnik lista »National Zeitung«, je jasen odgovor na laži, ki so jih o Italiji razširili Churchill, Roosevelt in njihovi judovski privranci. Prišel je tisti trenutek, ko je britanska propaganda proti Italiji dosegla svoj vrhunec. Govor, ki ga je italijansko ljudstvo toplo sprejelo, ni le zanikanje vseh britanskih trditev, pač pa tudi edini možni odgovor Veliki Britaniji. Italijansko ljudstvo je trdno odločeno boriti se na nemški strani do končne zmage. Ravnatelj lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« poudarja, da je Duce sicer govoril Italijanom, vendar je sleherni Nemec, ki je bral njegov govor, ki je bil navzlic svojih hladnosti pravi udarec s kladivom, čutil, da se tiče tudi Nemčije, ne le zato, ker je zaveznica Italije, pač pa tudi zato, ker se nje neposredno tiče. Kakor Nemci se tudi Italijani bore za svoj obstoj. Sli so za svojim Ducejem na bojišče, da bi si izbojevali življenjske pravice proti svetu, ki se brani do skrajnosti. Začasno so žrtvovali svoj abesinski imperij in skupaj z Nemci delili vse junaške napore in vojno srečo v Severni Afriki. Italijan-armada se udeležuje bojev na vzhodnem bojišču in italijanski vojak je vedno pokazal svoje junaštvo tudi proti nasprotniku, ki je bil številnejši.

Frankfurt, 5. dec. s. Rimski dopisnik lista

»Frankfurter Zeitung« pravi, da je bil Ducejev govor mojstrovina, ki se odlikuje ne le po svoji blesteči obliki, pač pa tudi po zgodovinski dognanosti, s katero je Mussolini razložil italijansko stališče vključ svetovni vihri in sredi najhujših laži in spletk. To je bil resnično orjaški govor — to je sodba vseh ljudi in je vili novega poguma v trenutku, ki je odločilnega pomena za vse italijansko ljudstvo. Mi, nadaljuje dopisnik, smo ga poslušali sredi med preprostimi ljudmi, ki jih življenje nikoli ni božalo in nekateri med njimi so trdote vojne tudi že zadele. Njim je Duce povedal odkrito, kako ravnajo Britanci z italijanskimi ujetniki. Poslušali so ta poldrugourni govor silno pozornost. Z obraza se jim je bralo, da nimajo nobene druge želje, kakor da bi objeli svojega voditelja.

Ljudstvo je znova priseglo, da bo šlo za Ducejem po poti, ki jo je usoda določila Italiji, in da bo delilo z njim tudi vse trdote do končne zmage.

Zahrbtni nedeljski Churchillov govor, ki je stremel za tem, da bi odtrgal italijansko ljudstvo od Duceja in od Nemčije ter ga pognal v kapitulacijo, je izgubil vso svojo strupeno ost in je popolnoma zvođenel. Mussolini je nastopil pred množicami, poln vere v italijanski narod in obdan od zarje velike moralne sile.

Krvava grozodejstva komunističnih zločincev v prečenski župniji pri Novem mestu

V začetku avgusta lanskega leta se je našel pri posestniku Bartolju v Dol. Straži neki komunistični agent, da organizira komuniste. Za vodje so bili izbrani znani Springer Franc, Bartolj Alojz st. ter Slapničar Franc, vsi bogati posestniki iz Dol. Straže. Istosčasno so se pojavili v gozdovih nad Stražo neznani četniki, ki se poudnevi niso upali v vasi. Prvič so se pojavili v dnevu 23. in 26. oktobra. Ker sprva niso bili nad ljudstvom nasilni, je bilo to še kar dobrodošlo do njih. Preko zime so se komunisti utaborili v vasi Brezova reber in na Frati, kjer so imeli dobro zavetje. Springer, Bartolj, Slapničar in Pavček iz Dol. Straže pa so jim stalno dovažali hrano, deloma nakupljeno, deloma pa darovano od znane uprave v Gor. Straži. Ze v decembru so odšli iz Dol. Straže h komunistični sledeči: Bartolj Al. ml., Bartolj Stanko, Smolič Lovrenč, Cikaneč Anton, Zaleteč Lado, Campa Anton, Rakoše Anton itd. Do meseca junija je ljudstvo imelo pred njimi mir. V nedeljo 14. junija so imeli komunisti pri Smoliču v Dol. Straži nekaj shod ter še tajno sejo, kjer so sklenili med drugim, da se župnika v Prečni, g. Komljanca, logarja v gozdu Mihiča, posestnika Červana iz Podgore ter Murnove fante iz Podgore »spravi na varno« kot njim najbolj nevarne osebe. Ze 15. junija zvečer so komunisti vdrl v župnišče v Prečni ter odpeljali g. župnika in hlapca, na Daljnem vrhu pa fante Antona in Alojza Murgelja, ter jih skupno zverinsko mučili in umorili 17. junija za Hmeljnikom.

V soboto, 20. junija zvečer so izropali župnišče: 14 glav živine, prašiče, ves živeč, obleko in posteljino, sploh vse. Pri vseh napadih in ropih so se najbolj udeleževali Saje Franc, mešarja sin iz Briljina, skrahiran študent, Pečarič Stanko, sin gostilničarja v Prečni, »Ravbarhaupman« Springer Franc, Bartolj Al. st., Slapničar Franc, vsi iz Dol. Straže. Dne 2. julija so partizani na obtožbo »komisarja« Springerja odpeljali logarja na »Nemec«, Jožeta Mihiča, najbolj poštenega in vestnega uslužbenca pri gozdni upravi. Odpeljali so ga v svoje razbojniško zaklonišče blizu Vinkovega vrha; tam so mu vzeli vso gorjovo obleko in čevlje ter ga privezali k buki, kjer je moral sedeti 3 dni in 3 noči. Dali mu niso nikake hrane ves čas, pač pa so ga z debelimi gorjovami pretepali, da je bil ves gornji del telesa in obraz ena sama rana. V nedeljo, 5. julija proti večeru so ga šele dokončno usmrtili. Pri mučenju se je posebno odlikoval znani kolovodja Valentin Mirtič, »Zvasnikov Tine« iz Brezove reber ter neki »Gašper« iz mirnopoške občine. Isti čas so komunisti umorili še dva druga moža ter vse tri skupaj zakopali. Mihiču so očitali, da je belogardist, v resnici pa je zakrivil le to, da ni hotel z njimi sodelovati, kot so to komunisti zahtevali od njega.

Ljudje, ki so vedeli za grob, so o tem obvestili ženo Mihiča, na kar so v nedeljo, 6. sept. izkopali truplo ter ga prepeljali na pokopališče v Dol. Stražo. Pri izkopavanju je bil tudi Červan iz Podgore, Mihičev sorodnik. To so mu komunisti smrti zamerili ter so 8. sept. zvečer že ob 8. uri navali na Červanovo hišo, a Červan jim je z ženo vred nekaj minut prejel. Dne 24. sept. zvečer so komunisti vdrl v Mihičevo hišo v Dol. Straži. Izropali so vso hišo, živeč, obleko in posteljino ter 7000 lir denarja ter edino kravo in prašiča. 43 letno ženo vdovo so s silo izvlekli iz hiše. Več komunističnih barab je takoj za hišo nad ubogo ženo izvršilo nesramno posilstvo. Ker je vpila, so ji zamašili usta. Ko so si ušli svojo živinsko pohotnost, so ženo odveli na pol mrtvo v gozd ter jo tam več dni mučili ter živo zažgali. Niso jo ustrelili; umrla je v grozovitih mukah. Pri tem junaškem delu so sodelovali Springer z dvema sinovima, Rakoše s tremi sinovi, Pečarič iz Prečne, Sečina iz Bučne vasi, Campa, Cvetanov ter Avbar iz Kamene, sami znani tipi zločincev.

Komunisti dele hrano

Dne 1. julija je trgovec Petre v Dol. Straži pripeljal v svojo trgovino večjo množino riža, sladkorja, moke, testenin itd. za prehrano cele

okolice. Komisar za prehrano komunistov Springer Franc je dal s pomočjo oboževalnih partizanov vso zalogo zapleniti; v noči od 1.—2. julija sta Springer in Bartolj vso zalogo zvozila v grad Brezova reber in tam je Springer 6. julija delil živeč. Razume se, da je Springer dovolil dati živeč le tistim, ki so bili zanesljivi komunisti, vsi pošteno in dobronamerni niso dobili nikakega živeča, ker niso niti hoteli iti ponj na Brezovo reber. Tako je večina živeča ostala komunistom, seveda zastoji, ker niso dali trgovcu Petretu za vso zalogo niti lire. Trgovski pomočnik Jakše Avgust iz Dol. Straže je pomagal pri delitvi zaloge; ker se je s Springerjem nekaj sprl, ga je dal Springer takoj ustreliti. V noči od 3.—4. julija je Springer s svojo roparsko tolpo izropal 12 glav živine v Podgori na Marofu, ki je last g. Seidla iz Novega mesta. Domačinom v Novi gori so komunisti ukazali, da so morali zasekati in porušiti vsa pola, ki so vodila v smer proti Brezovi reber, da bi vojaštvo ne moglo do njih.

Ropi in umori se nadaljujejo

V Podgori na št. 7 je živel ugledna, pošena in krščanska Murnova družina. Oče Martin je oskrbnik grašine Braitenar pri Zalogu. Doma pa so živeli 56 letna mati, 30 letna hčer ter trije sinovi v starosti 25, 21 in 17 let. Ker je vsa družina verna in katoliška, je bila trn v peti Springerju in Bartolju. Dne 6. julija dopoldne je prišel oddelek komunistov v Murnovo hišo in vprašal za fante. Bili so k sreči v vinogradu na delu. Komunisti so odšli. Ko so fante zvedeli, kdo jih je iskal, so pobrali vsak nekaj svojih stvari in med jomak matere in sestre odšli v Novo mesto. Mlajši 17 letni Ivan pa se je že čez nekaj dni vrnil domov zaradi bolezni. Ker komunisti fantov niso dobili, so prihrumeli 20. julija dopoldne v hišo ter jo izropali. Dva najlepša konja, 6 glav govedi, 4 prašiče so odpeljali, vso obleko in po-

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Ljubljana, 5. decembra. Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konzumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2 št. 4192-7 Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 7. decembra 1942-XXI zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Zelnate glave nad 10 kg 1.50 lire; zelnate glave nad 10 kg 1.50 lire; rdeče zelje 2 lire; kisel zelje 4 lire; ohrovt 2 lire; repa na drobno 1.50 lire; repa na debelo 0.77 lire; kislja repa 2.50 lire; endivija I. vrste, lepo rumena, 5 lire; endivija II. vrste 4 lire; motovilce 10 lire; radič 4 lire; spinarča 5 lire; rdeča pesa 3 lire; rdeči korenček brez zelenja 3 lire; rumeno korenje 1.20 lire; peteršilj 4 lire; zelena »4« 4 lire; rumena koleraba 1.50

živilski trg pred Miklavžem

Ljubljana, 5. decembra.

Dan pred Miklavžem. Otroci se že vsele večera, ko jih bo obiskoval dobri Miklavž z oprtnim košem, v katerem bodo razne dobrine in kolone, zadnjih seveda nekoliko omejeno število. — Zato je bil današnji trg tudi v znamenju Miklavža založen z mnogimi sadnimi dobrotami, lepimi jabolki, suhim kruškami, dolenjskimi orehi, pomarančami, mandarinami, kakor tudi z drugimi stvarmi, posebno s figami. Prijazno, jesenskomo vreme je dalo še posebno obležje trgu, ko je bilo toplo, da branjevi niso tako zmrzovali kakor je bilo to lani na ta dan, ko je zjutraj toplota kazal kar —7.9, a je danes nad ničlo. Bilo je jutro brez megle, zato je bil tudi trg povsem drugačen kakor ob dnevih goste megle.

Branjevi so bili založeni z južnim sadjem, pa tudi lepa uvožena jabolka, kakor tudi domača, so bila na izbiro. Lepi, prvovrstni mandarinji so bili po 12 lir kg, to se pravi, 1 mandarin 1 lro, slabše vrste, nekoliko zeleni, so bili po 8 lir kg. Pomaranče so po 8 lir kg. Na trgu je še vedno naprodaj zelena, sladka paprika, ki je po 4—5 lir kg. Gre pa že h koncu, Nobeno leto še ni bil živilski trg tako dobro in tako dolgo založen s papriko ko letos. Ljudje jo še vedno radi kupujejo, kajti nadelana paprika je postala priljubljena jed Ljubljančanom, ki niso razvajeni. Iz Furlanije je prispela večja pošiljka lepe cvetače, ki je bila po 5 lir kg.

Ne izdamo nikake tržne in tudi ne trgovsko-poslovne tajnosti, ko povemo, da je pričakovati v

stelnino ter okrog 20.000 lir gotovine pa ukradli. Skupne škode so napravili za 250.000 lir. V gozd so odpeljali še mater, hčer in mlajšega sina, ki je bil bolan v postelji. Ko so vse pripeljali v roparsko naselbino, je Springer zagrabil 17 letnega sina Ivančka ter mu prav po mesarsko prerezal vrat. Mater in hčer pa so pretepali in vlačili po gozdu 8 dni ter končno šele na odredbo svoje »komande« izpustili domov.

Ze na večer 21. julija so komunisti pod vodstvom Springerja izropali grad Braitenau: 6 voz žita ter 18 glav živine pa so odpeljali v svoje roparsko gnezdo. Obilen plen so si razdelili tudi komunistični priravnenci iz Dol. Straže. Posebno grabežljive roke so imeli bratje Smolič, Jakšeti št. 7 in Drgane Jože iz Dol. Straže.

Komunisti so samo v Pričenski župniji pomorili 13 oseb, in sicer po vrstnem redu: 1. Murgelj Janez iz Kamene; 2. Novak Albert iz vasi Hudo; 3. g. župnik Komljanec Janko; 4. hlapce Pašič Alojz; 5.—6. Murgelj Alojz in Anton (brata), Dolnji vrh; 7. Kristan Alojz, Češka vas; 8. Mesarič Marija roj. Steh, vas Zalag; 9.—10. Mihič Jože, logar, in njegova žena Ana, Podgora; 11. Murn Ivan, Podgora; 12. Jakše Avgust, Dol. Straža; 13. Batelino Marija roj. Jarc, Dol. Kamene. Komunisti v svoji propagandi trdijo in slepe ljudstvo, da se bore proti kapitalizmu.

Vse pošeno ljudstvo pa vpraša komuniste in njihove privrženice, ali je bil kapitalist mogoče gospod župnik, ki je vse svoje dohodke in prihranke razdal med uboge ter še vzdrževal dve številni begunski družini? In ostalih 12 žrtv, kdo je bil kapitalist? Vsi skupaj brez imetja so se s trdim delom borili za vsakdanji kruh. Res pa je, da so bile te žrtve pomorne zaradi svojega katoliškega prepričanja in ker niso hotele sodelovati s komunisti. Zato ni čudno, da tudi v teh krajih v ljudstvu raste ogorčen srd na zverinske morilce in njihove zaupnike po vaseh. Z naglico se bliža ura, ko bo ljudstvo s pomočjo »Legije« z njimi krvavo obračunalo. Pred nekaj dnevi je »Legija« zajela na Brezovi reber večje krdele partizanskih privrženecv iz Dol. Straže, med njimi tudi Eno Springer, ki je bila cvet partizanstva, ter morila, ki je umoril Stefana Vidriha iz Brezove reber.

Začetek umetniške razstave Sedej - Musič - Zonič

Ljubljana, 5. decembra.

Jutri, v nedeljo 6. t. m., bo od 10. ure dalje odprta razstava slik slikarja Musiča, Sedeja in Zoniča v Jakopičevem paviljonu. Razstavljenih bo okoli 60 olj. grašev in risb. Jovan Zonič, ki je živel zadnjih 10 let v Parizu, razstavlja prvič v Ljubljani. Poleg zanimivih olj bo razstavil ciklus risb za Njegosov Gorski Venec. Vabila niso bila razposlana in so tem potom vabljeni vsi.

Kolektivna pogodba za trgovinske nameščence

Poviški plač, ki jih je dovolil Visoki komisar za ljubljansko pokrajino z naredbo z dne 5. julija 1941-XX, št. 60. Službeni list 54-1941 in z vse ljavnostjo z dne 1. julija 1941, se morajo všteti v osnovo, od katere se računajo poviški po kolektivni pogodbi. Za primer, če je bil izplačan povišek plače, ki je znašal po naredbi Vis. komisarja za minimalno plačo 20 odstotkov, pozneje kot 1. julija 1941, se mora ta povišek tudi všteti v osnovo plače, ki je merodajna za poviške po kolektivni pogodbi. Nameščenci imajo celo pravico, da za nazaj zahtevajo izplačilo poviškov, v kolikor niso bili izplačani že 1. julija 1941. Trgovinski nameščenci dobe vse informacije glede tolmačenja kolektivne pogodbe v Trgovinskem oddelku Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi cesti št. 22-I, soba 17.

Vsaka slovenska družina naj si omisli POHORSKE PRAVLJICE in VESELJA DOM Dobite jih povsah knjigarnah in trafikah!

S štajerskega

Novi grobovi. V Ptujju so umrli v zadnjem času: Natalija Jedličkova, Janez Sturm, Marija Semarjeva in Erika Krambergerjeva, vsi iz Ptujja, dalje Ludvik Markoš od Sv. Urbana pri Ptujju, Fr. Zelenko iz Dornove, Ludvik Vuzem iz Zavrča, Kar. Sober iz Smarječkega, Franc Soršak iz Laborja in Neža Slekovčeva iz St. Andraža v Slovenskih gorah. — V okolici Smarja je umrla 62 letna Marija Talosova, v Prelogah pa Adolf Sramelj. Na Dobrni in okolici so umrli 75 letna Antonija Stropnikova, 11 letna Stefa Sedovnikova, 24 letni A. Klančnik in P. Viharjeva. V mariborski bolnišnici so umrli: 65 letna železničarjeva žena Marija Kapičeva in 16 letni Franc Romec iz Jelovca. Nadalje so umrli v Mariboru: upokojeni poštni uradnik Anton Šterbakh, star 67 let, upokojeni strojevodja Henrik Huber, Marija Tomiškova, Peter Ulaga in 70 letni upokojeni železničar Janez Geržina. V Krškem je bila pokopana kočevska priseljenka Marija Perc-Bartol, stara 56 let.

Poroke. Na Ponikvi sta se poročila posestnik Jurij Sitar-Zdolšek in Julija Pečičeva, v Smarju pri Jelšah Jože Pekošak in Ana Ribičeva, v St. Jurju ob južni železnici Joža Koprivec in Dragica Pečičeva, Jože Konec in Pavla Čilenškova, Franc Flenđer in Jožeta Lavbičeva. Na Dobrni so se poročili Jože Zerjav in Matilda Češko ter Ignac Pušnik in Pavla Rošerjeva. V Ptujju sta se poročila Viljem Schmitz in Ana Letnikovca.

Veliko zborovanje mariborskega delavstva je bilo v neki tekstilni tovarni. Obratovodja je razdelil 21 ženam in 22 možem častne priznanice in darilo za posebno uspešno delo. Igral je gledališki orkester.

Ljudsko gibanje v Mariboru. V drugi polovici novembra je bilo v Mariboru 79 rojstev. Rodilo se je 39 dečkov in 40 deklic. V istem času so za beležili 56 smrtnih primerov. Umrlo je 32 moških in 24 žensk. Bilo je 41 porok.

Letošnje božične počitnice na vseh štajerskih šolah se bodo pričele v nedeljo 20. decembra in se bodo končale v nedeljo, dne 5. januarja 1943. Drugače je z božičnimi počitnicami na Gorenškem in Koroskem. V krajih, kjer so še drugačne šole kakor ljudske, bodo trajale božične počitnice od 21. decembra do 10. januarja. V krajih, kjer je samo ljudska šola, pa bodo trajale počitnice od 24. decembra do 3. januarja.

Prostovoljno gasilsko društvo v Radvanju pri Mariboru je preteklo soboto na družabnem večeru proslavilo svojo 50 letnico. Od ustanovitvej sta živa le še vitež Rosmanith in Rafael Lesjak, posestnik v Framu.

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

81

»Hvala za pojasnilo, gospod doktor. Inje, ki mi ga je zastavil tale gospod, vsaj v tisti obliki, kakor se je izrazil, zveni, kakor bi me opozarjal na mojo odgovornost in mi očital malomarnost, če bi morda pustil na svobodo človeka, ki bi utegnil škoditi človeški družbi. Toda, vprašanja morda nisem dobro razumel. Vsekakor pa Vam lahko rečem, da so možgani gospoda Druckerja brez dvoma nena- vadno razviti, čeprav sicer — če ne upoštevamo nekaterih pojavov histe- ričnosti — njegova osrednja kolesca v glavi tečejo nekoliko nepravilno.«

»Kakšna pa so njegova razvedri- la?« Vance je stavil to vprašanje mir- no in brezhibno.

»O, zanimiva! Najraje se ukvarja z otroškimi igrami. Ker njegova mladost ni bila preveč običajna, se zdi, da zdaj, ko je dorasel, najde svoje veselje v tem, da se ukvarja z vsem, kar bi ga utegnilo spominjati na dav- ne dni ko je bil še otrok.«

Čez nekaj minut so se poslovili. Ko smo zavili proti Cesti 76a, kjer je stala hiša gospe Druckerjeve, je Heath, kakor da bi se bil prebudil iz rahlega spanja, vprašal:

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda vpraša-

»Kaj pa mislite o gospodu Dru- ckerju? Ali je on po Vašem mnenju povsem odgovoren za svoja dejanja?«

»Ker gre že za mojo stranko, go- spod, je odvrnil zdravnik hladno, »Vam moram povedati, da smatram o Vaše podrobno vprašanje za ne- mestno.«

»Pogovor je posegel Markham rez kakšnega posebnega poklona:»

»Nimamo časa za kakšne neumno- sti, gospod doktor, je dejal razposa- jeno. »Vodimo preiskavo, da ugotovi- mo, kdo je zagrešil oboja zločina. Go- spod Drucker je vanju zapleten, če- prav še točno ne vemo v kolikšni me- ri. Priznati boste, da je naša dolžnost, priti stvari do dna.«

Zdravnik je smatral za potrebno, spremeniti svoj način govorjenja.

»Nimam nobenega povišja, da bi za- krljal resnična dejstva. Toda v

29.

Nad bršljanovimi lističi in vejicami pa se je razjezil: »Ta bršljan bi ti lahko delal senco in hlad, a nič!«
Tedaj je lahen vetrič spretel preko zidu in zazibal bršljanove vejice, da so Križanemu zasenčile glavo, listje pa je zamigljalo in mu delalo hlad. Pastirček je zdaj zadovoljen splezal z lestve.

30.

Ko je stari cerkovnik zazvonil poldan, je pastirček stekel v župnišče. V kuhinji mu je župnikova sestra dala opoldnič.
Tedaj se pastirček spomni Križanega na vrtu, ki mora biti tudi lačen; saj mu nihče ne da jesti, ko je vendar tako sam in zapuščen tam v vrtnem kotu.

Beseda za današnji čas

Nikoli ni bila medsebojna pomoč tako potrebna kot danes

Glasilo slovenskega kmečkega ljudstva »Orač« prinaša za današnji čas prav primeren članek, katerega ponatiskujemo v celoti.
»Trde posledice vojne in še posebej razmere v naši deželi so usodno prizadele velik del kmečkega stanu. Mnogo kmečkih ljudi, med njimi družinskih očetov in mater, je pomorjenih in osirotelih otroci so prepuščeni dobrih sosedov in tujih ljudi. Nešteto kmečkih domov je zgorelo in družine so morale pustiti vse in iskati strehe pri dobrih ljudeh. Dokler je bilo vreme ugodnejše, ti begunci niso bili toliko v skrbeh za svoje in svojih življenje. A sedaj trka vrata na sveto — z njo pa mraz in glad. Sirote in brezdomci z obupnimi napori iščejo dobrih ljudi, ki bi jim od tega, kar imajo, brez jeze in nejevolje odstopili toliko, da si bodo mogli rešiti golo življenje.

Naš list ni samo enkrat z živo besedo pozval svoje bralce in po njih ves kmečki stan k slogi in medsebojni pomoči. Nikoli ni bil ta klic bolj umesten in potreben kot danes — to vsi dobro vemo. Prepričani smo tudi, da se med kmečkim ljudstvom v teh časih ne bo našel nihče, ki bi ne bil pripravljen nuditi bratsko roko svojemu stitovskemu tovarišu in njegovi družini, ki je brez lastne krivde morala s culo na rami po svetu. Če bi pa vendarle kje bil kmet, ki bi mu tudi stiska sedanjih dni ne omehtala samoljubja in odurnega individualizma (zaverovanosti vase in svoje dobro), je pred Bogom in pred svojo vestjo dolžna njegova okolica v vasi in soseski ukreniti vse, da ga pridobijo za pomoč. Naj se takšni samoljubneži nič ne izgovarjajo in opravičujejo. Saj ni vseh dni konec. Prišel bo dan, ko bo javno obtožen in ga bo stanovsko in narodno občestvo izločilo iz svojih vrst. Nič mu ne bo tedaj pomagalo tarnanje in sklicevanje na vse mogoče pravice in okolnosti.

Toda takih vase zaverovanih trdosrčnejših menda ni veliko med našimi kmeti. Vemo vendar, da so kmečke hiše zmeraj bile odprte za siromake in da je ni bilo, ki bi bila vrgla reveža čez prag. A na nekaj bi radi opozorili: človeku, ki je po nesreči izgubil dom ali svoje, je premalo dati samo topele kot pod streho in skromno hrano. Več ko vse to mu je v trpljenju vredna topla beseda in čuteče srce. Učimo se v teh dneh spoznavati svoje brate in sestre v nesreči z onim razumevanjem, kakor bi ga želeli čutiti sami, če bi bili v njihovi usodi. Učimo se zamišljati se v njihovo duševno razpoloženje, v njih razbolelo dušo, pa bomo videli, koliko je mogoče dobrega storiti z

enim samim toplim pogledom, z razumevajočo besedo ali s skritim dobrim dejanjem. Če deliš svoj skromni dom in svoje pridelke s svojim bližnjim, ne kaže odpora ne nevolje. Ne boj se za plačilo: »Kar ste storili kateremu mojih najmanjših, ste meni storili.« In kdo od onih, ki so morali prijeti za beraško palico, danes ni ubog kakor otrok?

Slovenskemu kmečkemu človeku ni treba do-povedovati, kdo je kriv, da se je po naši lepi deželi razlilo to morje gorja. Brezbožni komunizem, ki ga je verna kmečka duša vsekdar načelno odklanjala kot nekaj nezdravljivega s svojim miljenjem in stremiljenjem, je pod krinko osvobodilnega boja pahnil kmečki stan v bedo in raz-dejanje, v ogenj in smrt, kakor vsega tega niso trpeli niti naši pradedje ob turških napadih. Ko-

munisti so mislili, da bodo mogli ustrahovati de-želo in izvesti svoje načrte.

Toda zmotili so se, ko so zdravo bistvo na-šega kmeta merili s svojo mero. Podoželsko ljud-stvo je kmalu spoznalo njihov pravi obraz in se je složno vzdignilo, da prežene bratomorilsko zlo-činstvo s svoje zemlje. A povsod ostaja za zločini gorje in nesreča.

V tem žalostnem položaju ne more biti bolj potrebna našeta, kakor vsestransko pomagati si med seboj, kjer koli vidimo potrebo pri svojem bližnjem, da se čim bolj omeji nesreča in hitreje celijo težke rane.

Če kdaj, je sedaj na mestu močna zavest, da bo slovenskega kmeta rešila le trdna stanovska skupnost in vzajemna pomoč po našelih, ki so bila vsa prejšnja stoletja zvezda vodnica kmečke-ga stanu.

Prav bi bilo tudi, da bi gospodarske in druge ustanove, ki so zrasle le na račun kmečke zaved-nosti in stanovske zavesti, bile v vsem tem prve in v zgled vsem.

Jutri velik Hermežanski turnir

Dolavna table-tenis sekcija SK Hermesa bo jutri priredila že svoj letošnji drugi turnir. Na turnirju bodo tekmovali igralci na naslov ljub-ljanskega prvaka. Dovolj ponosen naslov, da se s plačla boriti! Igre se bodo odigravale v veliki fepi Mikličevi dvorani. Turnir bo pristopen tako za gospode kakor za dame. Gospodje bodo začeli z igrami že ob 8 zjutraj, dočim se bodo začela dekleta meriti med seboj ob 10. Po prijavah so-deč bo turnir imel še večji obseg kot oni pred nekaj tedni, ki ga je prav tako priredil Hermes in je sijajno uspel.

Za zmagovalce na jutrišnjem turnirju so raz-pisane lepe nagrade, izmed katerih bosta za zma-govalce v posrednih skupinah na razpolago tudi dva krasna pokala, ki ju je poklonil ljubljanski mestni župan.

Veliko bo razdeljenih praktičnih nagrad, ki jih bodo dobili v vsaki skupini prvi štirje po vrstnem redu. Posebnost jutrišnjega turnirja je uvedba druge igralne kategorije. V tej skupini bodo lahko nastopili tudi šibkejši, ki med na-miznimi odliki res ne bi mogli uspeti. V svoji skupini pa bo to šlo že lažje. Tako je tudi povprečnim igralcem dana možnost, da se uve-ljavijo.

Prav tako kot pri gospodih bo prav gotovo velika borba tudi med dekleti. Damski namizni tenis je zdaj že precej časa spal. Zdj se pre-bujajo. Spomnimo se še časov, ko smo imeli v Ljub-ljani odlično dekliško table teniško ekipo, ki je uspevala ne le na domačih turnirjih, pač pa tudi v borbah s tujimi igralkami. Ali ne bi bilo prav, če bi se tisti časi vrnili. Odličnih igralk je tudi zdaj dovolj, le na plan ne upajo priti s svojim

znanjem. Jutri jim je dana najlepša priložnost, da pokažejo, kaj znajo. Jutri naj posebno za de-kleta velja: vse na hermežanski turnir, da bomo videli, katera je boljša! Tudi pri njih bo šlo za naslov ljubljanske prvakinje. Razen pokaia za prvo mesto bodo ostale najboljše prejele še lepa praktična darila.

Za turnir se tekmovalci lahko prijavijo že danes popoldne v dvorani hotela Miklič, ali pa v nedeljo do 8 (za gospode) in do 10 (za dame).

Prostori bodo prijetno zakurjeni, tako da bo tudi gledalec ugodno. Gledali bodo lepe in na-pete igre. Vabimo prijatelje okrogle bele žogice, da si pridejo pogledat najboljše igralce, kar jih premore zdaj naše mesto.

OTROKOVA PROŠNJA!

Sv. Miklavž prinesi nam

POHORSKE PRAVLJICE in VESELJA DOM

GLEDALIŠČE. Drama. Sobota, 5. decembra ob 14: »Princesa in pastirček.« Miklavžev nastop. Izven. Mla-dinska predstava. Cene od 12 lir navzdol. — Ob 17: »Deseti brat.« Cene od 18 lir navzdol. — Nedelja, 6. decembra ob 10: »Sneguljica.« Miklavžev nastop. Mla-dinska predstava. Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Ob 17: »Ples v Trnovem.« Izven. Cene od 18 lir navzdol. — Ponedeljek, 7. decembra: Zaprti. — Torek, 8. de-cembra ob 14: »Peterčekova poslednja sanja.« Nastop Miklavža. Izven. Cene od 12 lir navzdol. Prvič v lo-tošnji sezoni. — Ob 17: »Gradbenik Solnes.« Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Opera. Sobota, 5. decembra ob 16: »Thais.« Pre-miera. Rod Premierski. — Nedelja ob 15: »Traviata.« Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Ponedeljek, 7. de-cembra: Zaprti. — Torek, 8. decembra ob 10.30: »Angel z avtom.« Prvič v letošnji sezoni. Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Ob 16: »Thais.« Izven. Cene od 24 lir navzdol.

A D'ENNERY:

DVE SIROTI

»Grof, vi ne boste zagrešili te navad-ne podlosti!«

De Linieres ga je pogledal s strašnim pogledom, toda mladenič se ni dal opla-šiti.

»Tajna Diane de Vaudrey« je nada-ljeval, »je tudi vaša skrivnost in njena čest je zvezana z vašo. Če pa vaša čast ni tako trdna, da bi vas odvrnila od tega nečednega dejanja, potem sem tukaj jaz, ki bom to preprečil.«

»Vi...!« je dejal načelnik in zategnil ustnice v porogljiv nasmešek, toda takoj nato se je zdržnil.

Roger je izrabil hipno stricevo raz-tresenost in se polastil lista, ki ga je imel pred seboj.

De Linieres je skočil pokonci proti nečaku in stisnil pesti.

»Opozarjam vas, stric, da me boste morali ubiti, če boste hoteli imeti ta list. Ta trenutek branim vašo čast in vaše do-stojanstvo proti vam samim!«

»Dobro,« je dejal načelnik nenadoma. Misto mirno »Pozvali ste me na dolžnost. Hvala vam! Kar se mene tiče, bom po-spešil, da boste storili tudi vi svojo!«

Ob teh besedah je pokazal vrata. Roger se je priklonil in odšel.

Kam je oddiral Roger?

Ker ga je bil nagnal grof, njegov stric, je tekkel k Henrikim.

Od tistega strašnega večera, ko se je bil srečal s siroto in jo rešil pred pro-staško pastjo de Presleesa, je mladenič za-tutil za ubogo siroto nekaj, česar se sprva sploh ni zavedal.

Ko ji je tedaj, ko sta pobegnili iz vile, hotel ponuditi svoj voz, da bi jo z njim povedel na dom, mu je Henrika, opirajoč se na njegovo roko, zaupala med zdihovaljem svojo nesrečo, kako so jo odtrgali od sestre, potem pa je mla-deniča prosila za pomoč, da bi našla Luizo.

»Ko bova spet skupaj, vas bo blago-slovila za to dobro delo.«

Roger, ki ga je ganil pogled na za-solzeno siroto in ga obenem popadel bes, je v svojem srcu sklenil, da bo storil vse, samo da bi našel sestro.

Pomagal ji je, da je vstopila v kočijo, se vesedel zraven in ukazal vozniku, naj zavije proti Novemu mostu, kjer naj bi začela s svojim iskanjem.

Med vožnjo ji je začel razlagati do-godivščine svojega življenja, da bi jo razvedril in pregnal njene težke misli. Polna zaupanja v mladeniča je Hen-

rika začela pripovedovati vse posebnosti položaja, ki ga je Luiza imela v družini.

Ko se je vozilo ustavilo pri Novem mostu, je Roger že vedel za vse njeno življenje.

Takoj je izstopil in ponudil Henrikim roko. Dekle se je obrnilo proti kameniti klopi, na kateri je bila pustila Luizo. To-da mladenič je takoj videl, da je bila klop prazna.

Tedaj ga je Henrika solznih oči pro-sila, naj jo pospremi do poštnega urada. Toda tam so bila vrata zaprta.

Roger je začel udrihati po vratih s svojimi mečem, da je dvignil silen hrušč. Čez nekaj časa se je odprlo okno nad njunima glavama in nek moč je pomolil ven glavo.

»Dobro Picard, dobro, da ste prišli. Ali veste, da nisem preveč zadovoljen z vašim gospodarjem?«

»Tudi vaša ekscelenca?... Hotel sem reči, da se vaša ekscelenca huduje na na-čin, kako naš vitez živi?«

»Odlično, takoj si me razumel.«

»In zavoljo tega, gospod, sem jaz pri-šel semkaj. Rad bi, da bi me vi razvezali službe pri vitez.«

»Jemljem na znanje, toda pod pogo-jem, da se nekaj časa ostanem pri mojem nečaku. Rad bi vedel toliko stvari... da, vem, da boš rekel, da imam na razpolago policijo, pa nočem vedeti za dogodbu moje in drugih družin. Ti veš, da je moj nečak po dvoboju...«

»Po dvoboju? Kaj je prišlo do dvo-boja?«

»Kako? Ti kot njegov strežaj tega ne veš? Da, moj nečak je imel dvoboj z markizom de Preslesom in ga ubil...«

»Sijajno!«

Načelnik policije je najbrže preslišal ta značilni vzklík, kajti nadaljeval je:

»Dvoboj, zaradi nekega dekleta, ki je potem odšlo z Rogerjem in je postalo njegova ljubica...«

»Ljubica...?« Picard se je nenadoma razživel. Njegove oči so se bliskale, za-čel je kričiti z rokama in ni mogel za-držati veselja spriču novic, ki jih je bil čul. Dvoboj! »Jo ima vitez! Krasna dek-la... nekoliko jezovita je... toda tak-šni tipi mi ugajajo.« Ko pa je videl, da ga grof gleda, pa je spremenil svoje ve-denje in se držal tako kakor v začetku.

»Zaradi tega, vedi moj dragi Picard, da moram imeti nekoga, ki je zelo blizu mojemu nečaku in kateri bi čuval nad njim.«

»Ekscelenca, ne bom ga zapustil.«

Ropot se je zaslislal zunaj na hodniku, ki je vodil k sobanam grofica Diane.

»Moja žena! Dobro, zapomni si, kar sem ti bil rekel.«

Picard se je obrnil proti vratom, med tem ko je Diana vstopila. Gospa Diana je naredila tako kretnjo, kakor da bi ga hotela ustaviti, toda njen soprog je steg-nil roko in strežaju namignil, da je odšel.

Diana je videla ta mig, toda naredila se je, kakor da ga ni opazila. Pustila je, da jo je soprog povedel do naslonjaca.

Ko se je pozanimal po njenem zdrav-lju, je de Linieres dejal:

»Imel sem namen, grofica, da bi pri-šel k vam, da bi vas seznanil z neko stvarjo, ki se tiče sorodnika...«

»Rogerja...?«

»Da, Nj. Velikanstvo je izvolilo pred-

lagati ženo za najinega nečaka in — na-daljeval je, med tem ko je zona sprele-tavala grofico — »ker je vitez svoje ob-iske zelo skrčil, sem bil prisiljen poslati mu listič in mu najavil sestanek, toda bojim se, da ne bo prišel.«

Kot nalašč, da bi njegove besede po-stavili na laž, so se vrata odprla in stre-žaj je najavil Rogerja.

Diana je pogledala soproga z očmi, polnimi sladkega zadoščenja zaradi dvo-mov, ki jih je bil izrazil.

Cim je svoji teti poljubil roko, se je De Vaudrey s priklonom obrnil proti načelniku policije.

»Na uslugo sem vam, stric.«

»Cujte, Roger,« je začel grof in takoj posegel v bistvo vprašanja. »Včeraj me je Nj. Velikanstvo izvolilo poklicati v Versailles, da bi govoril z menoj o vas...«

»O meni?«

»... Hoče vam poveriti važno mesto in vas poročiti!«

»Oženiti me...?« Presenečenje je pre-zvelo vitezov obraz. Toda takoj se je za-vedel in dejal: »Prosim vas, stric, jaz nimam nobenega namena ženiti se, ker hočem ostati sameki in svobodan.«

Linieres je nagrbnil čelo.

»Naš kralj je izvolil dati vam za ženo gospodično...«

»Nočem vedeti za imel Stric, ponav-ljam vam, da hočem ostati samek!«

Jeza je začela grabiti načelnika poli-cije. Dina, ki doslej ni spregovorila be-sede, se je dvignila, položila roko na nečakovo ramo in rekla sladko:

»Premisli se, Roger. Vedi, da je čast zate in za nas, če se kralj zanima za tvo-jo bodočnost.«

Ljubljana

Koledar

Sobota, 5. decembra: Saba, opatica; Krispi-na, mučenica; Dalmacij, škof in mučenec; Pe-lin, škof in mučenec; Melecij, škof.

Nedelja, 6. decembra: Nikolaj, škof; Leon-cija, mučenica; Pashazij, mučenec; Dativa, mu-čenica; Azela, devica.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: v so-boto in nedeljo: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6; mr. Hočvar, Celovška c. 62, in mr. Gartus, Mo-ste, Zaloška c. 47.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 20. ure do ponedeljka ob 8. ure zjutraj mestni viš. zdravstveni svet-nik dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15.

III. simfonični koncert, ki bo v ponedeljek, dne 7. t. m. v veliki unioński dvorani, bo imel naslednji spored: 1. Rossini: predigra k operi »Tankred«; 2. Grieg: Koncert za klavir in or-kester. Solist pianist prof. Anton Trost; 3. La-jovic: Andante za veliki orkester; 4. Dvořak: »Divja žena« Simfonična pesnitev; 5. Dvořak: Dva slovanska plesa. Koncert vodi dirigent Drago Mario Šijanec, izvajajo ga simfonični or-kester, ki ga sestavljajo člani opernega in ra-dijskega orkestra. Začetek bo točno ob 18. uri. Koncert je popolnoma razprodan.

Smeh, veselost, presnetljiva domiselnost, to so strune, na katere bo zaigrala »Roksi« ter nam zapela že staro, a v današnjem času tako zaželeno pesem o sreči, ki nam jo daje čisto srce in ki v blagodejnih žarkih odseva od takih sončnih značajev kot je dvajsetletna Roksi. Istimensko komedijo bo v nedeljo ob pol 5 vprizoril Rokodelski oder. V predprodaji dobite vstopnice od 10 do 12 in dve uri pred pričet-kom v društveni pisarni, Petrankova 12/1.

Tina in Franca sta poleg drugih osrednji osebi v drami: »Višarska polena.« Pristno kmeč-ko življenje s svojo trdoto in dobroto nas pri-tegne, da v napetem pričakovanju sledimo igri. Slovensko delo domačega pisatelja zasluži pol-noštevilčen obisk. Ker je za predstavo zelo ve-liko zanimanje, igrali jo bodo v torek, 8. de-cembra, priporočamo, da si oskrbite vstopnice v predprodaji, ki bo v petek od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrar-kova 12. I. nadstir.

Rokodelski oder. Sobota ob 4: Miklavžev večer. — Nedelja ob pol 5: »Roksi.« — Torek ob pol 5: »Višarska polena.« — Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12. I. nadstirje.

Sveti Miklavž pride v soboto ob 4 popol-dne na Rokodelski oder! Kakor vsako leto bo tudi letos njegov prihod s spremstvom nad vse veličasten. Na sporedni je ljubka Miklavževa igrlica za naše malčke »Miklavž prihaja« z glas-bo in plesom. Nato je razdeljevanje in obdari-tev. Darila se sprejemajo v soboto do Miklav-ževega prihoda. Vabljeni!

Odšel od 10. do 13. ur: neprekinjeno radi varčevanja s kurivom posluje dobrodelna pi-sarna »Po božjem svetcu« na Sv. Petra nasipu štev. 17 za one, ki žele, da se jim vloge, prošnje itd. sestavijo ali prevedejo v italijansko ali nemško. Ostali čas prevajalec ni v pisarni.

Svojem interniranec in vojni ujetnikov. Mestni urad za popis vojni ujetnikov in inter-nirancev v Kresiji, soba št. 44, vhod z Lingar-jeve ulice 1, prosi sivoce prijavljenih inter-nirancev in vojni ujetnikov, ki so se prijavili za podporo pri mestnem socialno-političnem ura-du, naj takoj sporoče povratek interniranca iz internacije ali vojnega ujetnika iz ujetništva, prav tako pa tudi vse druge morebitne spre-membe.

Rumeno korenje, repo za ribanje krmilno peso in rumeno kolerabo je čas kupiti samo še nekaj dni. V trdem zimskem vremenu ne bomo mogli več uvoziti gornjih vrst blaga, zato opozarjamo vse reflektante, da jih prodajamo samo še nekaj dni v naših skladiščih v Mafsirovi ulici 10 in v mesar-ski stojnici Fr. Ovirka na Pogacarjevem trgu. Založite se pravočasno! — Gospodarska zveza v Ljubljani.

Miklavževanje v Deškem vzgajališču na Selu bo v nedeljo, 6. decembra ob 4 popoldne. Zaradi pomanjkanja prostora si čimprej poskrbite vstop-nice. Vse informacije se dobe pri vratarju.

Miklavžev večer v franciškanski dvorani danes ob 4 popoldne in jutri ob 4 popoldne. Sprejemanje daril danes od 9—12 in jutri, v ne-deljo od 9—12 popoldne. Prosimo vse, ki imajo rezervirane vstopnice, da jih čimprej dvig-nejo v škrabčevi sobi, vhod iz franciškanske pa-saže, kjer sprejemamo tudi pakete. Vabimo vse čim večjemu obisku.

Ravnateljstvo Drame potrebuje gramofon-sko ploščo s posnetkom tenorske arije iz III. de-janja Verdijeve »Othello« (Desdemona, Desde-mona). Ako ima kateri ljubitelj Drame to ploščo, ga vljudo naproša ravnateljstvo, da jo podo ali pa posodi upravi gledališča.

Ameriške spletke v dvojni igri admirala Darlana

Rim, 5. dec. s. Ko je boj med Darlanom in De Gaullejem postal vedno ostriji in spritno tega odnošaji med Amerikanci in Angleži vedno bolj napeti, je francosko, ameriško in angleško časopisje začelo prinašati novice iz kulis teh dveh visokih francoskih častnikov. Ta poročila ne potrjujejo le izdajaljskih sposobnosti dveh častnikov, pač pa tudi nizko moralno stopnjo tistih, ki so ju poslali.

«Interfrance» piše, da je ameriški veleposlanik v Vichyju, Leahy, na skrivaj pripravljaj izdajstvo in šele po končanem njegovem delu je bilo sklenjeno, da zapusti Francijo, kakor potrjuje «Sunday Dispatch». Način, kako je delal veleposlanik Združenih ameriških držav, se je izkazal za značilno anglosaksonskega. Igral je istočasno trojno igro: proti Franciji, proti De Gaulleju in proti Londonu. Slava generala De Gaullea, na katerega je Angležja vse od bega pri Dunkerqueu, je zdaj zbledela. De Gaulle se ni posrečilo doseči, da bi se francoski imperij in francosko brodogradništvo prešlo v anglosaksonske roke, in ni imel privrženecv niti v Alžiriji niti v Maroku. Nič kaj radi ga niso videli celo v Francoski zahodni Afriki, kjer so napadi na Dakar in na Mars el Kebir bili povzročili največje nezadovoljstvo. Amerikanci so kolebali pred takšnim diskreditiranjem De Gaulleja in so si hitro izbrali Darlana, ki je mogel izkoristiti zaupanje maršala Petaina in že zaradi svojega imena zavedel v zmoto mnogo Francozov. Ker je bil Darlan admiral, bi lahko zapovedal francoskemu brodogradništvu, naj preide k zaveznikom. Glede tega, kar zadeva izkrcanje ameriških čet na francoski severnoafriški obali, je dobro pripravljena igra rodila uspehe, ki so jih želeli. Kar pa se tiče francoskega brodogradništva v Toulonu, je igra popolnoma izpodletela. Toda ameriški načrt ima tudi slabo točko. Darlan, s katerim so se Amerikanci zvezali, je pohitel, da bi zadostil svoji lastni ambiciji in se je naglo oklical za predsednika vlade v Severni Afriki, da bi tam organiziral službo po navodilih Amerikancev in samega Roosevelta. Ko so hoteli od njega, naj pove svoje mnenje o položaju, je bil prisiljen k zamolčanju nekaterih stvari ter je skušal Angležem pregneti slabo voljo, s tem da je dejal, da je »položaj le začasn«. Ta Darlanova izjava o položaju francoske vlade v Severni Afriki pa je silno vznemirila Angleže, ki jim delo francoskega izdajalca ni prav nič koristilo. Angleže je zanimalo le francosko brodogradništvo v Toulonu, brodogradništvo, ki je zdaj na dnu morja. To brodogradništvo bi nudilo edino pomoč za ureditev vpra-

šanja Sredozemskega morja. Minister Eden je moral zato izjaviti v angleški poslanski zbornici, da se Anglija ne smatra vezano na Darlanove izjave.

Angleški časopisi so na drugi strani dali razumeti Amerikancem, da Velika Britanija, katere dediči bi bili radi Amerikanci, še ni končno veljavno mrtva in da je treba imeti do nje vsaj tisti osnovni ozir, da jo pravočasno obveščajo, da se pojasni njen položaj do De Gaullea in De Gaullejevo razmerje do njih. Spritno angleškega presenečenja nad položajem, ki ga je počasi zavzemal Darlan, so najprej skušali v angleški javnosti ustvariti vtis, da gre za sporazum, ki ni političen, pač pa izključno vojaški. Potem pa je prišla Darlanova izjava, ki je znova prinesla Angležem presenečenje in vznemirjenje. V nekem svojem proglasu na alžirsko ljudstvo je ameriški general Eisenhower čestital admiralu Darlanu. »Visokemu komisarju Francoske Severne Afrike«, in generalu Giraudu, »Vrhovnemu poveljniku francoskih oboroženih sil«, Amerikanci zato niso storili ničesar, da bi odstranili precej težko ozračje, ki je nastopilo. To je še prav posebno razburilo Angleže, ki so vse svoje sile osredotočili v to, da bi oslabil Darlana ter so povedali, da on ni v francoski vladi, ki se je izneverila Petainu in da ni nič drugega, kakor silno ambiciozen človek in da bi rad postal državni poglavar v Severni Afriki. Eden je odkrito povedal, da če Darlan hoče postati velik in močan državni poglavar, poveljnik oboroženih sil, to nič ne briga Velike Britanije, s katero se ni posvetoval. Pripomnil je: »Mi vemo, da je Eisenhower nekoga potreboval, in je tega moža našel v osebi admirala Darlana, ki se je delal, kakor da dela za Francijo, v resnici pa je delal, kakor se zdi, le za lastne koristi.« O tem vprašanju bodo ponovno razpravljali v angleški poslanski zbornici, ki mu bo na tajni seji morala posvetiti vso pozornost. Angleška javnost se važnosti tega vprašanja globoko zaveda, saj ta javnost že nastopa proti nesramnemu delu, ki ga v njeno škodo opravljajo Amerikanci. Med stvarmi, o katerih so se v londonski poslanski zbornici na tajni seji posvetovali, zlasti seveda poudarjajo tiste, ki se nanašajo na to, da ni treba dajati sovražniku komitinskih obvestil. Toda, čim bolj Angleži razmišljajo o sovražniku, tem bolj dokazujejo potrebo povedati Amerikancem vse tisto, kar sami mislijo, skušajo pa preprečiti, da bi Amerikanci to izvedeli.

Beveridgeov novi načrt za socialno skrbstvo v Angliji

Po njem hočejo v Angliji uresničiti naravno angleško revolucijo

Rim, 4. dec. s. V Londonu so objavili Beveridgeov načrt za socialno zavarovanje, s katerim hočejo uresničiti angleško revolucijo. Beveridgeovi načrti obsegajo znatne površinske tedenske podpore nezaposlenim ter invalidom (poročenim z dvema otrokoma tedensko 56 šilingov namesto dosedanjih 36 šilingov in 18 šilingov invalidom; družinske doklade 18 šilingov tedensko za otroke do 15 ali 16 let; brezplačna zdravniška in bolnišniška oskrba za vse državljane; pokojnina do 40 šilingov tedensko za moža in ženo namesto dosedanjih 20 šilingov za starost; 20 šilingov podpore za pogrebino). Predlogi obsegajo tudi načrt za zakonsko doklado poročenim ženskam, povsem porodniških dajatev in pokojnino za vdove. Doklade za otroke bi izplačali v obliki neke rojstne pravice. V uvodnem poročilu Beveridge pravi, da načrt deloma predstavlja »angleško

revolucijo, toda v bistvu naravno revolucijo«. — Velika Britanija — piše Beveridge — ima že sedaj socialno skrbstvo, ki mu nobena druga država na svetu ni kos. Povprečni dnevni strošek za socialno skrbstvo za vsako družino znaša zdaj 5 šilingov in 6 penceov, a načrt predvideva 4 šilinge in 3 pence. Beveridge poudarja, da je njegov načrt v bistvu način razdelitve dohodkov in da je socialno zavarovanje samo del obširne politike socialnega napredka. Ne gre samo zato, da bi odpravili bedo, marveč povsod bo treba tudi zboljšati zdravstvene razmere, kjer se pač kažejo kakšne hibe, ter iztrebiti nevednost in brezdelje. — Beveridge vztraja, naj načrt, ki ga je predlagal, pripravljajo že med vojno. Stroški za načrt bi za leto 1945. znašali 697 milijonov šterlingov, v letu 1965. pa bi poskočili na 838 milijonov šterlingov.

Nemški duhovniki smejo maševati dvakrat na dan

Dovoljeno jim je maševati tudi brez strežnikov

Nemški škofje, zbrani na zborovanju v Fuldi, so poslali Sveti stolici prošnjo, naj dovoli nemškim duhovnikom dvakrat na dan maševati, seveda, kadar bi se to izkazalo za nujno potrebno. Svojo prošnjo utemeljuje s tem, da zdaj v Nemčiji primanjkuje duhovnikov, ker jih je mnogo do deljenih vojaških bolnišnicam. Sveta stolica je nemškim škofom prošnjo uslišala in tako smejo od sedaj v Nemčiji, če je le to neobhodno potrebno, vsi duhovniki dvakrat na dan maševati. V svojem odgovoru pa je Sveta stolica pripomnila, da smejo v tem primeru, če bi dovažal duhovnik dve maši na dan, pobirati v puščico samo pri eni teh maš.

Nemški škofje pa so istočasno poslali v Vatikan še drugo prošnjo, v kateri prikazujejo najprej težave, ki so nastale v zvezi s sedanjo vojno, potem pa prosijo, naj bi sv. oče razveljavil določbo

kanona 813 kanonskega prava, po kateri noben duhovnik ne sme maševati brez strežnika. Škofje poudarjajo, da je mladina, kakršna je pripravna za ministriranje, preveč zaposlena drugod, zlasti pri učenju, in da je zato dostikrat zelo težko dobiti lanta, ki zna ministrirati. Te težave so posebno velike še zlasti v tistih krajih, kjer so katoličani v absolutni manjšini, potem pa tudi po velikih župnijah, kjer morajo ljudje daleč k maši. Škofje pripominjajo, da bi bilo zelo žalostno, da ljudje ne bi mogli biti pri maši samo zaradi tega, ker manjka ministrantov.

Sveta stolica je tudi to njihovo prošnjo uslišala ter dovolila, da smejo nemški duhovniki za dobo treh let maševati tudi brez strežnikov, seveda če se razmere ne bodo prej spremenile in v tem oziru obrnile na boljše. («La Correspondenza»)

Iz div'ega otočja Fidži

Izpreobrnjeni ljudožrci

Dve milji poto po rečnem bregu ima že zaradi pijavk svoje neprijetnosti. S hrepenenjem sem se spominjal svoje zadnje moči v hiši mistra Wrighta. Hiša je sicer napravljena res samo iz lesa ter pokrita s pločevino in dež je kapal v izbo, toda ležal sem v pravi postelji in nad posteljo je bila mreža za moskiti. Mister Wright je imel tudi slano meso, breskve — svežo smetano — in čaj.

Dobri mister Wright. Njegovo življenje ni lahko. Brez kulja se mora prebiti ves ljubi dan s trinajstimi kravami in enim bikom. Ves ljubi dan mora moliti, kuhati in pripravljati maslo. Njegove kokosove palme je vzel vrag, ker je po poti navzgor prišel neke vrste hrošč, ki je palme objedel; banane pa ne prinašajo nobene koristi več, ker je Avstralija potrojila carino. Šlo mu je tako slabo, da je moral ženo in otroke poslati k svojim prijateljem, da si je sploh mogel pomagati iz najhušjega... Kot petdesetletnik je moral znova začeti in trdo delati... Dvakrat tako trdo, ker je stanoval bližnji beli naseljenec pet milij navzdol ob reki in ker kitajski oderuhi zahtevajo po šest odstotkov na mesec... Kljub temu pa je mister Wright odprl zadnjo konzervo in jo delil z menoj. Dobri mož! Bog daj njegovim kravam mleko in njegovemu ljubavno slo!

Zvečer je začelo deževati; prišlo je nalahko. Nizko sonce je zašlo v meglenih blazinah.

»Na otočju Fidži dežuje devet mesecev v letu; potem pa nastopi deževna doba, ki traja tri mesece,« mi je pripisal podnebje nek beli naseljenec iz Suve.

Ravno ko se je obotavljajoč rahel dežek izpremenil v pošten naliv, sem v sivini zagledal strmo streho iz lubja. Za streho je bila hiša pri hiši. Prebivalci otočja žive tesno skupaj v stari komunistični vaški skupnosti. Zemlja je skupna last in poglavar razdeljuje delo na polju. Poglavarjeva hiša je višja in stoji sredi vasi. Nekaj fantalino je pridrelo na neosedlanih ponijih po vaški ulici. Krasno so sedeli na konju. Njihova obleka je bilo pregrinjalo okoli ledij, vrv iz kokosa pa so vajeti. Pred menoj se je torej podila ta

konjenica, za menoj pa so bile vaše kočje, iz katerih so kričali, ob strani pa je zijalo nekaj radovednih starih žensk (mlade morajo ostati v hiši, kadar se stemni). Tako sem prišel do poglavarjeve kočje oškrupljen z blatom, bos in v tenki tropski obleki, čisto premočen od dežja. Nikakor ničem bil spoštovanja vreden zastopnik belega gosposkega plemena. Ali bi me Evropejec sploh pustil v hišo?

V edini izbi poglavarjeve kočje sta goreli dve svetilki. Prijazno sta razsvetljevali širok nizek prostor, svetel kotel, kamenito ognjišče v kotu in nizko vznožje zakonske postelje.

Z žimnice se je dvignil velik miščast mož. Črni zaviti lasje okoli mogočne lobanje so bili kakor čepica iz medvedje kože, na širokih prsih pa mu je visel kitov zob srpaste oblike. Začuden me je pogledal s svojimi vlažnimi temnimi očmi, katerih belina je blestela rujavkasto. Nato se je nasmehnil. Iz nabhulih ustnic so se posvetili močni zobje in širok sedlast nos mu je zadovoljno drgetal.

Rekel mi je nekaj, česar nisem razumel.

Nato sem mu odgovoril: »Dobro večer!«, česar pa on ni razumel.

Pač pa je razumel, da sem moker in truden. Zato me je povabil k lesenemu »kava« kotlu. Neka stara ženska je razprostrla po tleh rogoznico za mene nasproti poglavarju. Molče je zajel s kokosovo lupino iz ploskega kotla in mi ponudil prvi požirek. Med tem ko sem dvignil posodo do ust, je slavnostno zaploskal z rokami. Od vseh strani se je kakor odmev oglasilo ploskanje. Po kotlih je čepelo prav gotovo tucat ljudi: vsa poglavarjeva družina od babice do najmlajšega poglavarjevega otroka.

»Kava« ni slaba; barve je takšne kakor naša skaljena kava, diši po poprovih koreninah in učinkuje kakor pivo (toda boba na noge, kakor na glavo). Domačini žgejo pijačo iz korenin iz spodnje stebelne neke rastline, ki ima podobo našega fižola. Pijača je prav pitna; samo ni treba misliti, da je že prežvečena. To je posel lepih mladih deklet, ki koreninice »kava« rastline prežvečijo in nato izpljujejo v široko leseno posodo, v kateri potem kipi pijača. Na to ne smete pomisliti! Najhušja žalitev bi bila odkloniti »poglavno« pijačo. Tega ne tvega niti angleški guverner: videl sem,

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

129.

»Nekdaj nisem poznal milosti, nekdan sem bil zaljubljen v razkošje,« je nadaljeval z boleznim obrazom. »Zdaj pa bežim pred nasladi, ne poznam več okrutnosti, zagnusile so se mi gostije, dvor, lepa telesa in vse. Ligi je kakor gorski sneg, a vem, da je to zaradi te prečudne vere. Zato želim to vero spoznati, a živim v negotovosti, ker ne vem, ali bom mogel živeti po njej. Rekli so mi, da pri vaši veri nima cene ne življenje, ne človeško veselje, ne sreča, ne rimska postava. Povejte torej, kaj prinašate? Ali je greh ljubiti, ali je greh iskati srečo, ali naj se res odovem Ligiji. Če je za vašimi vrati svetloba, odprite mi jih!«

130.

»Mi prinašamo ljubezen,« je dejal Peter in vstal izza mize.

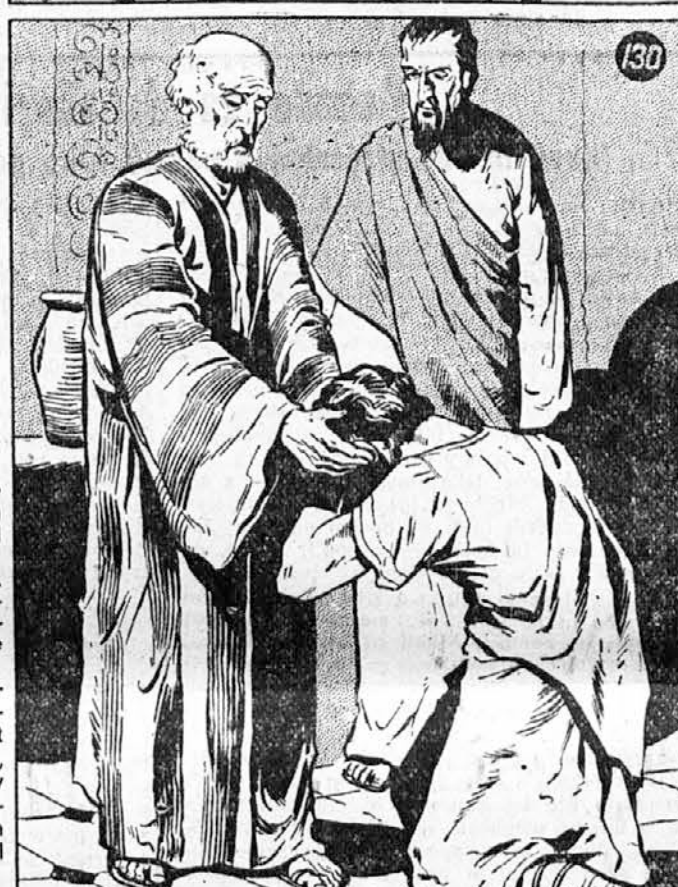
Tudi Pavel je vstal in pristavil:

»Če bi govoril človeške in angelske jezike, ljubezni pa ne bi imel, bi bil kakor doneč bron...«

Petra je muka Vinicijeve duše ganila, ko je kakor ptica v kletki iskal sonca. Dvignil je roko ter dejal:

»Kdor trka, se mu odpre. Tudi nad tabo je milost Gospodova. Zato v imenu Gospodovom blagoslovijam tebe in tvojo ljubezen.«

Ko je Vinicij slišal te besede, je skočil k Petru in zgodilo se je nekaj, česar svet še ni videl. Ta ponosni plemič, ki še do nedavna ni videl v siromaku človeka, je pokleknil, prijel starega ribiča za roko in si jo hvaležno pritisknil na usta.

V svojem življenju jeste sedem let

Zelo svojevrsnega računa se je lotil nek učejak, računa, ki utegne mareškoga le zanimati, čeprav je danes toliko drugih stvari, ki se mora človek z njimi baviti. Izračunal je s čim porabi povprečni človek ves svoj čas. Njegov račun je res naravnost presenetljiv. Človek, ki doseže starost 70 let, skoraj celo tretjino tega časa preživi med spanjem. Potemtakem spi kar celih 23 do 24 let. Približno dve leti povprečni človek porabi za umivanje, kopanje in brizanje. Tri leta mu minejo v razgovoru s svojim bližnjim. Šest let časa porabi za poučbo in zabavno čtivo, približno za pet let pa je njegove hoje in sprehodov. Razumljivo je, da recimo kak poštar prehodi v svojem življenju

precej več, kakor pa drugi ljudje. Če pa bi sesteli ves čas, ki ga človek, povprečni seveda, zapravi pri jedi, bi naračunali celih sedem let!

V Ankaro je dopotovalo romunsko trgovinsko odposlanstvo, ki bo vodilo pogajanja s Turčijo za sklenitev nove trgovinske pogodbe. Do sedaj veljavna pogodba bo namreč v najkrajšem času potekla.

Brodolomce s potopljenimi ameriške ladje »West Keble« je v bližini otoka Madera pobrala neka španska ladja. Brodolomci so 20 dni na nekem splavu blodili po morju med Madero in Azori.

kako je z zaprtimi očmi požrl skodelico »kave«, ki mu jo je prineslo v Suvo neko poslanstvo domačinov.

S prvo skodelico »kave« je pozdravna slovesnost končana. Poglavar nato pogreznje svoj kazalec v nos in gleda.

Razpoloženje je prijazno, toda vsi smo v zadregi. Nič pravega ne vemo začeti drug z drugim. Nato sem si prižgal cigareto in opazil strasne poglede.

Vsi domačini kadijo, moški in ženske. Najbolj pa stare ženske.

Med zobmi drže neprestano pipo ali vsaj kos s tobakom napolnjenega bananega lista. Ponudil sem svojo škaalico s cigare. Ima stari gospe, ki je bila poleg mene. Zagrabila je z odprto roko in kot dobra babica poskrbela najprej za otroke. Iz svoje potne torbice sem vzel še druge cigarete. Bile so zaprte v pločevinasti škatlici. Nek mlad mož je ugriznil v škatlico in v resnici je pločevinasto škatlico odprl z zobmi. Mene so že ob samem pogledu na to boleli vsi mostički v čeljustih...

Razpoloženje je začelo postajati tovariško. Iz najoddaljenejšega kota kočje sta se pozavili dve mladi lepi dekleti — vaše princezine — ki sta bili že pripravljene za spat. (Kožo sta si že natrli s kokosovim oljem.) Ogrnili sta se s široko rjuho in sta mi prinesli dve majhni temnoredči roži in hlastnili po cigaretah.

Neka stera ženska, ki so jo bile same kosti — razen desne noge, na kateri je imela elevantiasis — mi je prinesla iz poglavarjevega skladišča mehko kožo, razprostrla žimnico po tleh in me hotela brezpogojno sleči. Prebivalci kočje so me z nedolžno radovednostjo opazovali. Ko sem branil svoje perilo, sta obe mladi dekleti zavreščali od zadovoljstva. Toda poglavar ve, kaj se spodob in je zagnal za njima prazen kokosov oreh. Škoda; spet sta se splazili nazaj v svoj kot in nič več ju nisem videl...

Cetrta skodelica kave se je položila na ležišče. Babica z debelo nogo mi je potisnila mehko kožo pod glavo in postavila poleg mene posodico s pijačo. Nato je počenila k mojim nogam in me namazala po prstih s kokosovim oljem. Niti slutim ne, zakaj je to dobro. In niti ne vem, zakaj mi je poglavar vedno znova ponujal skodelico s kavo. Dolgo časa sem bil v mehki omotici med spanjem in čuječnostjo. Moje utrjene misli so sfrtale melanholično kakor netopirji; zastavljal sem si vprašanje: »Ah, čemu ne morem ostati za vedno tukaj?«